

HANDREIKING

Moreel kompas

Integriteit voor Statenleden

Vereniging **Statenlidnu** deskundigheidsontwikkeling

Integriteit voor Statenleden

MOREEL KOMPAS

INTEGRITEIT VOOR STATENLEDEN

Statenlidnu en integriteit

De beroepsvereniging Statenlidnu staat voor een sterk provinciaal bestuur met betrokken, deskundige en krachtige provinciale Statenleden die de belangen van de provincies, en in het verlengde daarvan die van de burgers vertegenwoordigen en behartigen. Het is onmiskenbaar dat integriteit een wezenlijk onderdeel is van de kwaliteit van het werk van Statenleden. We zien de laatste jaren steeds meer aandacht voor integriteit. Het vergrootglas is groter en scherper geworden. Dat maakt Statenleden kwetsbaar.

Statenleden combineren hun politieke werk meestal met andere werkzaamheden. Ook dat maakt Statenleden kwetsbaar. Statenlidnu snapt dat Statenleden zich begeven in een dynamische, politieke context en te maken hebben met (integriteits)dilemma's, kwesties en zorgen. Daarom presenteert Statenlidnu het 'Moreel kompas'. Hoe zorgt u ervoor dat uw handelen is gericht op het belang van de provincie? Hoe kunt u onpartijdig optreden en vermijdt u een schijn van belangenverstrengeling? Wat is er voor nodig om transparant werken? En hoe zorgt u ervoor dat u niet alleen staat in uw beslissingen en afwegingen?

Integriteit

Integriteit is verbonden aan houding en gedrag en een dynamisch begrip. Wat we in onze maatschappij en in de provincie als integer beschouwen is plaats, tijd en context gebonden. Wat we in het noorden acceptabel vinden, kan in het zuiden volledig anders worden gezien en beleefd. We handelen dagelijks vanuit ons eigen morele kompas, maar dat kompas hoeft niet in lijn te zijn met het kompas van de politieke fractie, andere Statenleden, provincie of de maatschappij. Dat maakt het zo relevant om regelmatig tegenspraak te vragen en de eigen spiegel van waarden en normen te toetsen aan de ander. Geen mens is feilloos, fouten worden gemaakt. Waar kunt u terecht als het een keer mis gaat? Wie denkt met u mee?

't Ken net'?

Integriteit wordt pas echt interessant waar de dilemma's zich in het grijze gebied afspelen, waarvan we ons afvragen of iets wel of niet kan en waar de meningen over verdeeld zijn. Denkt u eens mee met de volgende dilemma's.

Dilemma 1: Belangenbehartiging

Gerard is al een jaar of tien Statenlid. Hij is ook voorzitter van een ruiters- en men vereniging. Hij ijvert vanuit deze functie voor meer paden en een beter aaneengesloten ruiterspadennetwerk, onder andere door een goed georganiseerde lobby. De Gedeputeerde Staten (GS) heeft een voorstel naar de Provinciale Staten (PS) gestuurd over het oplossen van een aantal routeknelpunten voor ruiterspaden. Dat voorstel is geagendeerd voor de komende PS vergadering. Stemrecht is een gewaarborgd recht. Gerard kan daarom zelf beslissen of hij aan de besluitvorming deelneemt.

Verdiepende vragen bij dit dilemma:

- In hoeverre staat een bijdrage van Gerard, onafhankelijke besluitvorming in de weg?
- Wie kan sparringpartner zijn voor Gerard bij dit dilemma?
- In hoeverre is Gerard verplicht om aan te geven dat hij een persoonlijk belang heeft bij dit onderwerp?
- In hoeverre is het relevant om afspraken te maken over hoe op te treden in een situatie waarbij persoonlijke belangen een onafhankelijke oordeelsvorming in de weg kunnen staan?

Checkpoints

Besluit ik zonder last of ruggenspraak?

Maak ik een inhoudelijke afweging?

Heb ik voldoende tijd en informatie voor mijn afweging?

Kan ik mijzelf in de spiegel aankijken?

Heb ik gespiegeld?

Mag het in de krant komen te staan?

Dilemma 2: Aannemen geschenk

Statenlid Najib wordt uitgenodigd voor een dagje golfen door een grote onderneming met wie de provincie geregeld zaken doet. Op aanraden van zijn fractie gaat Najib niet in op de uitnodiging, vanwege mogelijke belangenverstrengeling. Later blijkt dat hij een van de weinige genodigde politieke ambtsdragers is geweest die niet op de golfdag aanwezig was. Najib heeft het gevoel dat hij een belangrijke kans heeft gemist om zijn netwerk te vergroten.

Verdiepende vragen bij dit dilemma:

- *In hoeverre was de uitnodiging aan Najib functioneel en in het belang van de provincie?*
- *In hoeverre maakt het uit dat meerdere politieke ambtsdragers een uitnodiging hebben ontvangen, en daar ook op in zijn gegaan?*
- *In hoeverre is de context van invloed of je moet ingaan op dergelijke uitnodigingen?*

Dilemma 3: Dubieus gedrag

Lale, het jongste Statenlid en partijgenoot van Maurits, de gedeputeerde die de provincie naar de 3.0 status zal helpen, ziet dat Maurits een ambtenaar publiekelijk schoffeert en niet zo'n beetje ook. Zij weet dat Maurits al eens met de provinciesecretaris heeft gesproken over zijn onbehouden gedrag. Maurits had daarbij beterschap beloofd. Lale zit met de kwestie in haar maag en weet niet of zij hier vervolg op moet geven.

Verdiepende vragen bij dit dilemma:

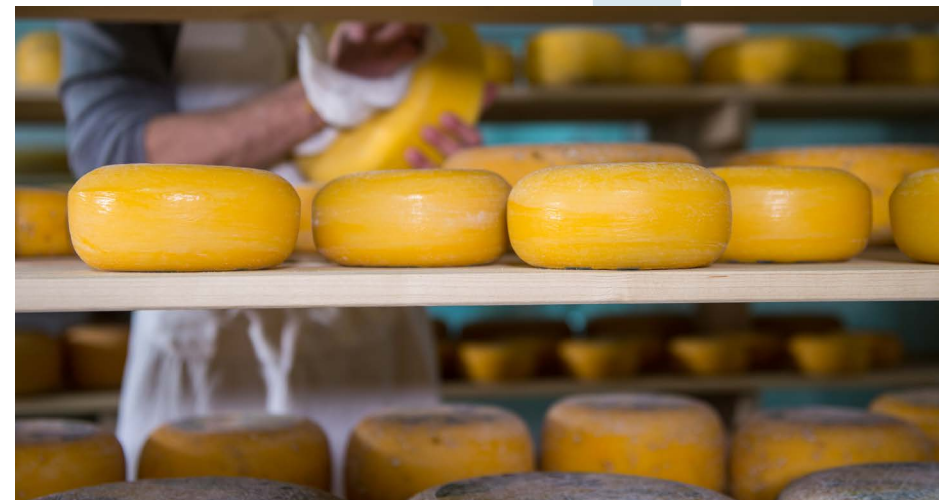
- *Wat zou Lale moeten doen met deze kwestie?*
- *Wie kan Lale helpen bij zijn afwegingen?*
- *Wie zou dit bespreekbaar moeten maken met Maurits?*
- *Wie kunnen er aan zet zijn in deze kwestie?*

Dilemma 4: Ondernemerschap

Anouk is twee maanden geleden toegetreten tot de Provinciale Staten van haar provincie. Ze combineert dat met haar werkzaamheden op een samengesteld boerenbedrijf. Eén van de producten die dit bedrijf maakt zijn kleine, Hollandse geschenkkazen. De lekkerste van de provincie. Eén van de afnemers van die kazen is de provincie, die deze kazen als relatiegeschenk en bij de ontvangst van delegaties – onder andere uit Azië – weggeeft. Een mooi visitekaartje voor wat de provincie te bieden heeft.

Verdiepende vragen bij dit dilemma:

- *Kan en mag het bedrijf van Anouk de kazen blijven leveren aan de provincie?*
- *In hoeverre is het relevant dat Anouk geen enkele invloed heeft op de keuze van de geschenken?*
- *In hoeverre is er sprake van imagoschade voor de provincie?*
- *In hoeverre loopt Anouk risico op (de schijn van) belangenverstrengeling als de kazen via haar bedrijf geleverd blijven worden aan de provincie?*

Dilemma 5: Twee petten tegelijk

Ingrid werkt als senior adviseur bij een gemeente. Zij heeft in haar portefeuille ook het thema gemeentelijke (her)indeling. Haar gemeente wil herindeling tegen elke prijs voorkomen en daarmee zelfstandige gemeente blijven. Ingrid is tevens lid van PS van haar provincie, waarin ook de gemeente ligt waar zij werkt. Er is een (vertrouwelijke) informele Statenvergadering gepland over de voorgenomen gemeentelijke herindeling. De commissaris van de Koning (CvdK) vraagt zich als voorzitter van PS af wat hij hiermee moet doen.

Verdiepende vragen bij dit dilemma:

- *Wat zou u hem adviseren?*
- *In hoeverre kan de CvdK aan Ingrid vragen om te komen praten over haar dubbele petten in deze kwestie? Maakt dat de CvdK zelf kwetsbaar? Kan hij de kwestie voorafgaand agenderen voor een fractievoorzittersoverleg?*
- *Hoe zorgt Ingrid goed voor zichzelf in deze kwestie? In hoeverre kan Ingrid haar achterban vertegenwoordigen op dit onderwerp, zonder dat zij zelf risico loopt op partijdigheid en (de schijn van) belangenverstremgeling?*

Share and aware

Wees open over wat u doet
Deel wat u doet met anderen
Wees bewust en kies expliciet
Doe en toets samen
Gebruik uw kompas

Integriteit op de agenda

Integriteit in de vezels van de Statenleden en DNA van het bestuur en de provincies krijgen vraag om structurele aandacht voor integriteit. Het moet uiteindelijk onderdeel zijn van de normale bedrijfsvoering en een plek hebben op de agenda en in beleidscycli. Er zijn al diverse goede voorbeelden te vinden in de praktijk. Zo worden specifieke momenten georganiseerd om actualiteiten rond integriteit centraal te stellen (integriteitsdag provincie Gelderland), wordt er gezamenlijk met waterschappen en gemeenten opgetrokken om integriteit in breed verband te bevorderen (samenwerkingsverband integriteit – provincie Limburg), of wordt integriteit voor politieke ambtsdragers periodiek bespreekbaar gemaakt in een werkgroep integriteit (provincie Zeeland).

Voorbeelden

Wergroep integriteit Provincie Zeeland
Dag voor de integriteit bestuurders Provincie Gelderland
Samenwerkingsverband integriteit in Limburg

Statenlidnu is dé Nederlandse Vereniging voor statenleden. Het doel van Statenlidnu is statenleden en Provinciale Staten sterk en krachtig in positie te krijgen onder het motto Statenleden in beeld. De vereniging is er voor alle Statenleden, burgerstatenleden, commissieleden, duo-statenleden en steunfractieleden.

De activiteiten, bijeenkomsten en handreikingen door en van Statenlidnu zijn gericht op het zo goed mogelijk vervullen van de rol in de Provinciale Staten. Daarnaast gaat het om een optimale vervulling van de rol in het politiek-bestuurlijke krachtenveld door individuele statenleden.

© januari 2019 Vereniging **Statenlidnu** deskundigheidsontwikkeling

Integriteit voor Statenleden

Door CAOP in opdracht van Statenlidnu

www.statenlidnu.nl